

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра німецької філології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету іноземної філології
/доц. Рошко М.М./
« 11 » 07 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СТАРШІЙ І
ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ 2**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський) рівень
вищої освіти**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014 Середня освіта**
Предметна спеціальність **014.022 Середня освіта. Мова та
література (із зазначенням мови)
(Німецька мова і література)**
Освітня програма **Німецька мова і література**
Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова навчання **німецька**

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методика викладання іноземної мови в старшій і профільній школі 2**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта / Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.022 Середня освіта. Мова та література** (із зазначенням мови) (**Німецька мова і література**), освітньої програми **Німецька мова і література**.

Розробник: Синьо Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 10 від «30» червне 2022 р.

В.о. завідувача кафедри Наталія КУРАХ

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної філології

протокол № 6 від «30» 6 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Вікторія СИНЬО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	1-й	
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2-й семестр аудиторних – 2,1 самостійної роботи студента –	1-й	2-й
	Лекції:	
		20
	Практичні (семінарські):	
		16
Вид підсумкового контролю: 1 і 2-й семестр – екзамен;	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
		54

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу є висвітлення як традиційних, так і новітніх теоретичних і практичних проблем методики викладання іноземних мов в старшій та профільній школі з точки зору накопиченого у вітчизняній та зарубіжній методиці досвіду викладання іноземних мов, формування у майбутніх педагогів наукового мислення та організаційних навиків з перспективою використання матеріалів курсу в практиці викладання німецької мови в освітніх закладах різного типу, сприяння формуванню професійно-методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови, підготовки студентів для самостійної творчої роботи в період педагогічної практики.

Завдання дисципліни:

- показати головні компоненти теорії сучасного навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах та профільній школі і на цій основі навчити студентів використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
- розкрити суть складових частин і засобів сучасної методики викладання німецької мови у середніх навчальних закладах та профільній школі;
- ознайомити студентів з сучасними тенденціями в навчанні іноземних мов у середніх навчальних закладах та профільній школі як у нашій країні, так і за кордоном;
- спрямовувати студентів на творчий пошук під час практичної діяльності у середніх навчальних закладах та профільній школі;
- сформувати у студентів професійно-методичні вміння, необхідні для плідної роботи в галузі навчання іноземних мов в середній та профільній школах;
- залучити майбутніх вчителів до опрацювання спеціальної науково-методичної літератури, що має стати джерелом постійної роботи над собою з метою підвищення рівня професійної кваліфікації.
-

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 2» є вивчення дисципліни ОК 4 «Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 1».

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Німецька мова і література**», вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 2» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмні результати:

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «**Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 2**»

Шифр ПРН	Програмні результати навчання
ПРН-3	Знати специфіку роботи педагогічного працівника у закладах загальної середньої освіти й науково-педагогічного працівника у закладах вищої освіти.
ПРН-11	Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 1 та 2» студенти повинні знати:

- основні методичні категорії і закономірності їхнього функціонування в навчально-виховному процесі у середніх навчальних закладах та профільній школі;
  - сучасні методичні напрями в нашій країні та за кордоном;
  - концептуальні системи навчання, що втілені у сучасних, діючих в Україні, НМК з іноземної мови у середніх навчальних закладах та профільній школі;
  - сучасні засоби навчання та можливості їх використання в навчальному процесі в умовах загальноосвітньої середньої та профільної школи;
  - узагальнені способи вирішення методичних завдань – раціональну послідовність дій учнів, спрямованих на вивчення, та дій вчителя, спрямованих на навчання, що, в свою чергу, забезпечують досягнення поставлених цілей на уроці у середніх навчальних закладах та профільній школі;
- вміти:
- аналізувати навчальну ситуацію з позицій методичних, лінгвістичних і психолого-педагогічних факторів;
  - формулювати методичні завдання;
  - підбирати навчальний матеріал, прийоми, засоби навчання, режими роботи, для різних етапів і рівнів навчання ІМ;
  - дозувати навчальний матеріал;
  - вибудовувати навчальні дії учнів середньої та профільної школи для оволодіння ними відібраним матеріалом;
  - контролювати знання, вміння і навички учнів середньої та профільної школи ;
  - коректувати результати своєї навчальної діяльності як вчителя та навчальної діяльності учнів;
  - аргументувати свої методичні дії;
  - аналізувати діяльність учнів з метою виявлення вікових та індивідуальних особливостей учнів, рівня сформованості їхніх знань, вмінь та навичок;

- аналізувати навчальні посібники, підручники, навчальний матеріал з метою їх раціонального використання;
- аналізувати свої професійні знання і діяльність, оцінювати їх відповідність методичній теорії, завданням уроку та конвертним умовам навчальної ситуації з метою удосконалення навчального процесу;
- працювати з навчальною літературою;
- спостерігати за навчальним процесом з позицій певної методичної проблеми;
- письмово викладати результати дослідження у формі доповіді, магістерської роботи, реферату і т. ін.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «**Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 2**» є: виконання індивідуальних завдань (написання планів уроку та проведення занять), виконання практичних робіт, презентація результатів виконаних завдань, модульна контрольна робота, екзамен

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, виконання практичних завдань, тестування, захист індивідуальних робіт, виконання тестових завдань.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форми підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100
5	5	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів

		(сумарна)
Лекційні та практичні заняття	1	40
Презентація результатів (розробка авторських завдань, написання плану заняття, проведення пробного заняття)	4	30
Модульна контрольна робота	1	30
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Методика оцінювання. Матеріал модуля, який здобувачі вищої освіти повинні засвоїти протягом семестру, виноситься на семестрову модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота може виконуватись в два етапи: перший – теоретичний матеріал (письмово); другий – практичні завдання. Сумарна максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання всіх завдань однієї контрольної роботи залежить від складності матеріалу, який виноситься на модульний контроль.

За виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи, що стосуються даних модулів здобувачу вищої освіти нараховується різна кількість балів, в залежності від складності матеріалу.

Практичне заняття зараховується, якщо за кожне із завдань практичного завдання здобувач вищої освіти досягнув мінімального порогового рівня, визначеного за кожним запланованим результатом навчання для навчальної дисципліни «**Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 1 та 2**», Критерієм успішного проходження здобувачем освіти поточного оцінювання (включно із захистом результатів) є досягнення здобувачем освіти не менше 50% балів від загальної кількості запланованої за конкретною темою. Конкретна максимальна кількість балів подається у таблицях розподілу балів, які отримують здобувачі за модуль та за окремі види навчальної роботи.

Невиконані та незахищені практичні завдання, а також неявка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки).

Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю. Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і зараховано всі лабораторні роботи, які є складовими даного модуля.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Екзаменаційна методика оцінювання. До складання екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які мають підсумковий доекзаменаційний

рейтинговий бал не менше 35 і, яким зараховано всі практичні завдання за семестр. Підсумкова рейтингова доекзаменаційна оцінка визначається як підсумкова модульна оцінка.

Здобувач вищої освіти, доекзаменаційний рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку екзамену під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до екзамену, і у нього виникає академічна заборгованість.

Екзамен з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він успішно пройшов усі модульні контролю та його влаштовує підсумкова доекзаменаційна рейтингова оцінка за навчальний рік. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути менша за доекзаменаційний рейтинговий бал.

Екзамен проводиться в усній формі. На екзамен вноситься навчальний матеріал обох змістових модулів. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань та одного практичного завдання. Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

— **«відмінно» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

— **«добре» (82-89 балів, В)** заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

— **«добре» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

— **«задовільно» (64-73 бали, D)** заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на заліку чи екзамені та при виконанні залікових або екзаменаційних завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

— **«задовільно» (60-63 балів, E)** заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на заліку чи екзамені та при виконанні залікових або екзаменаційних завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

— **«незадовільно» (35-59 балів, FX)** виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

— **«незадовільно» (0-34 балів, F)** виставляється студенту коли протягом семестру він допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Структура навчальної дисципліни

Методика навчання іноземної мови в старшій і профільній школі 2

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 2: Планування та проведення занять

Тема 1. Планування навчального процесу з іноземної мови.

Урок іноземної мови. Планування навчального процесу з іноземної мови. Успішність планування. Система планування. Календарно-річний план. Тематичне планування. Поурочне планування. Підготовча робота вчителя до уроку. Вимоги до уроку іноземної мови. Типи і структура уроків іноземної мови. Аналіз уроку іноземної мови. Індивідуалізація процесу навчання іноземної мови. Інтенсивне навчання іноземної мови. Диференціації завдань.

Тема 2. Навчальні методи як прийом викладання.

Розповідні методи. Автодидактичні методи. Методи самостійного опрацювання.

Тема 3. Застосування цифрових медіа на уроках німецької мови в середній та профільній школі.

Можливості. Переваги та недоліки. Розробка завдань.

Тема 4. Активні методи та прийоми навчання іноземної мови

Ігри, їх класифікація та значення. Пісні, римівки, вірші, театралізації. Проектний метод.

Тема 5. Контроль у навчанні іноземної мови. Методи заохочення до вивчення іноземної мови в середній та профільній школі

Функції, види, форми, засоби та об'єкти контролю. Принципи, методи та засоби заохочення до вивчення іноземної мови. Використання інформаційних технологій. Моделювання ситуацій.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	у тому числі				
	Усього	лекції	практичні (семінарсь)	лабораторні	індивідуальна самостійна
2-й семестр					

Модуль 2						
Змістовий модуль 1: Практичні основи методики викладання						
Тема 1. Планування навчального процесу з іноземної мови.	18	4	4			10
Тема 2. Навчальні методи як прийом викладання.	16	4	2			4
Тема 3. Застосування цифрових медіа на уроках німецької мови в середній та профільній школі.	18	4	4			10
Тема 4. Активні методи та прийоми навчання іноземної мови	14	2	2			10
Тема 5. Контроль у навчанні іноземної мови. Методи заохочення до вивчення іноземної мови в середній та профільній школі	16	4	2			10
Узагальнююче повторення. Модульна контрольна робота.	14	2	2			10
Разом за модуль	90	20	16			54

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарсь	лабораторні	індивідуаль на	самостій на	
2-й семестр						
Модуль 2						
Змістовий модуль 1: Практичні основи методики викладання						
Тема 1. Планування навчального процесу з іноземної мови.	17	2				15
Тема 2. Навчальні методи як прийом викладання.	12	2				10
Тема 3. Застосування цифрових медіа на уроках німецької мови в середній та профільній школі.	17		2			15
Тема 4. Активні методи та прийоми навчання іноземної мови	17		2			15
Тема 5. Контроль у навчанні іноземної мови. Методи заохочення до вивчення іноземної	17	2				15

мови в середній та профільній школі						
Узагальнююче повторення. Модульна контрольна робота.	10					10
Разом за модуль	90	6	4			80

Теми практичних занять

Теми практичних занять	Денне відділення	Заочне відділення
Тема 1. Планування навчального процесу з іноземної мови.	4	
Тема 2. Навчальні методи як прийом викладання.	2	
Тема 3. Застосування цифрових медіа на уроках німецької мови в середній та профільній школі.	4	2
Тема 4. Активні методи та прийоми навчання іноземної мови	2	2
Тема 5. Контроль у навчанні іноземної мови. Методи заохочення до вивчення іноземної мови в середній та профільній школі	2	
Узагальнююче повторення. Модульна контрольна робота.	2	
Разом за курс	16	4

Самостійна робота

Самостійна робота студентів	Денне відділення	Заочне відділення
Тема 1. Планування навчального процесу з іноземної мови.	10	15
Тема 2. Навчальні методи як прийом викладання.	4	10
Тема 3. Застосування цифрових медіа на уроках німецької мови в середній та профільній школі.	10	15
Тема 4. Активні методи та прийоми навчання іноземної мови	10	15
Тема 5. Контроль у навчанні іноземної мови. Методи заохочення до вивчення іноземної мови в середній та профільній школі	10	15
Узагальнююче повторення. Модульна контрольна робота.	10	10

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – операційна система, пакет Microsoft Office

Аудиторії (навчально-лабораторний корпус, м. Ужгород, вул. Університетська,14)
Наукова бібліотека (м. Ужгород, вул. Університетська,14,
<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>). 3 мультимедійних кабінети (комп'ютер – 11 шт.,
проектори LCD-1шт., інтерактивна дошка). Інформаційні технології та засоби
онлайн навчання: система електронного навчання Moodle; <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>,
електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/>, офіційна пошта та сервіси Google в домені
uzhnu.edu.ua, а також активно використовують сервіси Google: Gmail, Meet, Drive,
Chat, Zoom та інші.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Albers H.-G., Bolton S. Testen und Prüfen in der Grundstufe. – Tübingen, 1999. – 200 S.
2. Bacynskyj J. Rolle von Lehrwerken im Fremdsprachenunterricht // Deutsch als Fremdsprache in der Ukraine. – 2002. – № 11. – S.11-13.
3. Bausch K.-R. u.a. (Hrsg.). Handbuch Fremdsprachenunterricht. – Tübingen u. Basel: UTB-Francke, 2003.
4. Bimmel P., Kast B., Neuner G. Deutschunterricht planen. – Tübingen, 2007. – 176 S.
5. Bimmel P., Rampillon U. Lernautonomie und Lernstrategien. – München: Langenscheidt, 2000.
6. Boeckmann K.-B., Fritz Th. (Hrsg.). Deutsch als Zweitsprache und berufliche Bildung. – Innsbruck u. Wien: Studien-Verlag, 1996.
7. Bolton S. Probleme der Leistungsmessung. – Tübingen, 2000. – 200 S.
8. Buhlmann R., Fearn A. Handbuch des Fremdsprachenunterrichts. – Tübingen: Gunther Narr Verlag, 2000.
9. Dinger O. Fremdsprachen lehren. Vorlesungen zur Didaktik des Fremdsprachenunterrichtes Deutsch als Zweitsprache. – Uschhorod, Lira-Verlag – 2004. – 98 S.
10. DLL- 10 DaF für Jugendliche. – Goethe-Institut, München, 2017. – 196 S.
11. Grüner M., Timm H. Computer im Deutschunterricht. – Tübingen, 2004. – 195 S.

12. Heyd G. Deutsch lehren. Grundwissen für den Unterricht DaF. – Frankfurt am Main, 1991.
13. Ickler Th. DaF. Eine Einführung in das Studium. – Tübingen: Niemeyer, 1984.
14. Kanzian A. Methodenvielfalt in der Berufsschule. – Grin, Graz, 2020. – 33 S.
15. Lüger H.-H. Routinen und Rituale in der Alltagskommunikation. – Tübingen, 1997. – 112 S.
16. Multhaup U. Psycholinguistik und fremdsprachliches Lernen. Von Lehrplänen zu Lernprozessen. – Ismaning, 1995.
17. Neuner G., Hunfeld H. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung. 7. Auflage. – Berlin u.a.: Langenscheidt, 2001. – 184 S.
18. Schwerdtfeger I. Gruppenarbeit und innere Differenzierung. – Tübingen, 2002. – 221 S.
19. Storch G. Deutsch als Fremdsprache – eine Didaktik. – Paderborn, 2008 – 364 S.
20. Ziebell B. Unterrichtsbeobachtung und Lehrerverhalten. Fernstudieneinheit 32. – Tübingen, 2006. – 172 S.
21. Жовківський А. М., Кушнерик В.І Methodische Grundlagen für den Deutschunterricht in der Mittelschule. – Чернівці: Книги XXI, 2007 . – 168 с.
22. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003 – 273 с.
23. Комарницька Т.М. Методика викладання німецької мови. Конспект лекцій – Львів. – 1991. – 48 с.
24. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Колект. авторів під кер. Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 1999.–320 с.